

Edward VIII., peti neporočeni kralj Anglije

A black and white portrait of a man, likely a military officer, wearing a tuxedo and a bow tie. He has several medals pinned to his left breast. The image is grainy and appears to be a reproduction from a newspaper or magazine.

Edvard VIII.

Svet u dogodkih

Nemške oklopne divizije

Arabi drigajo glave

Eksplorzija v Bariju

Snežni meteži na Japonskem

Morgan ima sreću

poročili že, preden so zasedli prestol. Najznamenitejša od vseh je bila kraljica Elizabeta. Dalje nahajamo med njimi enega soimenjaka sedanega kralja Edwarda V., ki so ga kot 13letnega umorili v Towerju. Edward VI. je umrl 16leten naravne smrti, William II. pa je vse do 42. leta, to je do svoje smrti ostal neporočen. Če bo novi kralj ostal tudi nadalje samec, potem Anglija ne bo pod Edwardom VIII. imela ne kraljice, ne princa Waleskega. Kajti ta naslov sme nositi samo prestolonaslednik, ki se je rodil kot sin kralja. Kandidat za prestol je od danes naprej kraljev brat vojvoda Yorški. Nadaljnja naslednica je princesa Elizabeta, 9letna hči Yorškega vojvode, njena sestra princesa Margerete Rose, vojvoda Gloucesterski, vojvoda Kentški, dalje njegov 3 mesečni sin princ Edward, sestra pokojnega kralja in njen sin Viscount Lascelles. Ta vrstni red kandidatov za angleški prestol se bo pa ohranil, če se bo sedanji kralj poročil, ali pa, če bo njegov brat vojvoda Yorški dobil še moške potomce. Vsekakor je tu vprašanje za Anglijo danes važnejše, nego katerikoli drugo, saj vemo, s kako navezanostjo se oklepajo Angleži svoje dinastije.

London, 23. jan. Rp. Z ozirom na dejstvo, da je sedanji kralj samec, še ni bilo moči po dvornih predpisih določiti bivašiša, ki ga bo kot kralj imel. Za zdaj kralj stanuje še v svojem fantovskem stanovanju. Zanimivo je, da kraljevo ime dodaj še ni ugotovljeno. Za zdaj ga vsi imenujejo samo Edvarda VIII. Toda ni nujno, da bi kralji to ime obdržal, ker mu je na razpolago, da lahko izbere katerokoli od svojih sedmih imen. ki so

Ues imperij poslušal slovesnosti ob nastopu novega kralja

London, 23. jan. Tp. Včerajšnjim slovesnostim, ki so se vršile na 10 letni tradicionalni način, kakor ga predpisujejo angleški dvorni obredi za nastop novega kralja, so prenašale vse angleške radio-postaje, tako da se je prvič v zgodovini primerilo, da so vsi prebivalci širnega angleškega kraljestva poslušali vse slovesnosti ob nastopu novega kralja. Včeraj so bili z Anglijo zvezani otoki

Danes pride mrtvi kralji v London

London, 23. jan. Tp. Posebni vlak s krsto pokojnega kralja Jurija V. pride danes ob 15.30 na postajo Kingcross, od tam pa bodo krsto prenesli v Westminster, kjer bo položena na mrtvaški oder. Krsto bodo spremljali samo najbližji sorodniki pokojnega kralja, prav za prav tudi člani kraljeve rodbine. Častno spremstvo bodo tvorili oddelki vojske, mornarice in letalstva.

6000 policistov

Vse ulice, ki drže od postaje do Westminster-halla, bo pa varovalo 6000 policistov, ki bodo urejali promet in pazili na dogodke. Policija bo postavila v promet za to priliko tudi avtomobile z radijskimi postajami, ki bodo javljali, ali so ceste pred sprevedom proste, ali se je kaj pripetilo. Vse priprave za prenos trupa so izvršili z največjo previdnostjo in največjo skrbjo, kakršna je lastna samo angleški varnostni službi. Kljub temu, da se ni bati nikakih izgredov ali česarkoli, so vendar določili čisto natančno spored in ves red, po katerem se bo prenos trupa izvršil.

Na isti lafeti kot njegov prednik

Od postaje bodo kraljevo truplo peljali po starodavnem običaju na topovski lafeti in sicer prav na tisti, na kateri je ležala krsta njegovega prednika kralja Edvarda VII. Prav na isti način bodo truplo peljali od Westminstera do Windsorja, kjer bo pokojni kralj dobil zadnje zemsko prebivališče. Pogreb bo, kakor je že javljeno, v petek.

povzeta po imenih štirih delov združene angleške kraljevine: Anglije, Škotske, Irske in Walesa. Med temi imeni ni imena Edvard, marveč George, Andrew, Patrick in David. Lahko pa kralj po svojem premisleku izbere docela drugo vladarsko ime.

Kraljica Mary bo še kraljica

Ker bô novi dvor prav za prav brez žensk, bo morala reprezentacijske posle še naprej opravljati kraljica-mati in kraljevska princeza »prva in druga lady domovine«.

Buckingham

Tudi vprašanje kraljeve rezidence je še zme-
raj odprto. Verjetno je, da bo kraljica-mati ostala
v buckinghamski palači, kakor dozdaj in da bo
mladi kralj vladal iz St. jameske palače. Lahko
pa bo vdova Jurija V. odšla v Malborough House.
Tu je po smrti kralja Edvarda VII. živel tudi
kraljica Aleksandra po njegovi smrti. Grad so
še pred nedavnim docela obnovili.

Kronanje se bo vršilo šele, ko-poteče fas globoke žalosti. Kralja Jurija V. so kronali šele leto po smrti njegovega očeta. Kronanje za cesarja Indije se bo vršilo lahko, kakor pri Juriju V., v Delhli, ali pa še novi kralj ne bo iz političnih razlogov hotel oditi iz domovine, tudi v Londonu. Kralj Jurij V. je indijsko cesarsko krono prejel šele dve leti potem, ko je stopil na prestol, namreč 1912.

v Tišem oceanu. Kanadski otoki v indijske džungle. Do izraza pa je vsa udanost angleškega prebivalstva v angleški biši prišla v manifestacijah po londonskih ulicah, ki se jih je udeležilo stotisoče ljudi. Ves večerajšnji dan je bila globoka žalost nad Anglijo ukinjena zaradi tega, ker je stopil na prestol novi kralj.

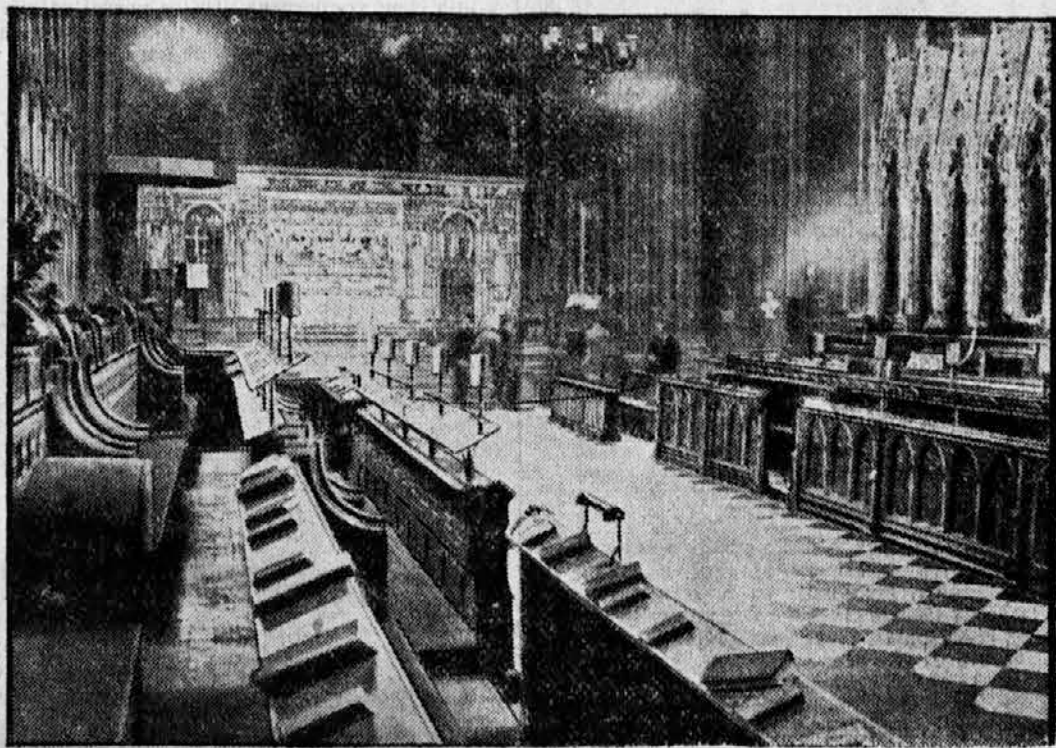
Kdo pride na noceb

Po dosežanih poročilih se bodo izmed kraljevskih suverenov udeležili pogreba belgijski kralj Leopold v spremstvu svojega brata grofa Flanderskega. Danskega kralja bosta zastopala princeza Axel in Jurij. Pridetata tudi kralj in kraljica norveška, romunski kralj Karel v spremstvu svoje matere kraljice Marije, princ regent Pavel jugoslovanski, egiptovski prestolonaslednik Faruk, prestolonaslednik Pavel in princ Jurij grški, švedski prestolonaslednik s soprogo, italijanskega kralja bo zastopal princ piemontski ali pa vojvoda D'Aosta. Francijo bo zastopal predsednik Lebrun, Nemčijo von Neurath, Združene države dva generala in en admiral, pravtako bodo poslale svoje uradno zastopstvo Turčija, Japonska, Holandija, Madžarska. Tudi za varstvo tujih predstavnikov pri pogrebu je angleška policija izvršila najskrbnejše priprave.

Ostrejše sankcije strašijo

Eden prikriva svoje namene

Zeneva, 23. jan. Zaradi smrti angleškega kralja in zaradi odstopa Lavalove vlade je nastal popoln zastoj v delu Sveta ZN. Središče vseh dogodkov je bil angleški zunanji minister Eden, ki so ga vsi zastopniki tujih držav pri Društvu na

Notranjost westminstrske katedrale.

Jurij V.

Nové síle na bojišča

Addis Abeba, 23. jan. V torek je dal abesinski cesar razglasiti v Addis Abebi novo mobilizacijo za tiste, ki doslej še niso bili uvrščeni pod vojno zastavo. Nekatere čete so se že formalne in že korakajo delno na severno bojišče, v večjem številu pa proti jugu, da ojačajo čete rasa Deste. Mobilizacija dokazuje, da cesar ne podcenjuje resnosti položaja na južnem bojišču, ne toliko zaradi zmage Grazianija, ki jo italijanska poročila daleč pretiravajo, temveč radi morale abesinske armade, ki upada, in s tem jemlje nade na protiofenzivo.

Prisrave na obeh frontah

Addis Abeba, 23. jan. Radi naglega pomikanja čet, ki so bile poslane rasu Desti v pomoč, je italijanska aviacija spet pojačala svojo delavnost. Dva bombarderja sta davi letala nad Harrarjem, vendar ni znano, če sta metala bombe. Poročilo javlja, da je eden od avijonov moral zasilno pristati, a ni znano, če se je to zgodilo na abesinskih ali italijanskih tleh.

Mogadiscio, 23. jan. Semkaj so prispele nove italijanske čete, ki jih z vso naglico prevajajo na bojišča severno od Dole, na postojanke, ki jih je Graziani osvojil in jih sedaj utrjuje. Izgleda, da Graziani se sedaj ne misli pričeti z novo ofenzivo, ker nima še utrjenih zvez z zaledjem, pač pa pričakuje abesinsko protiofenzivo, ki jo pripravljata ras Desta. Ras Desta je dobil nova ojačenja, 60 tisoč mož, s katerimi bo skušal Grazianiju iztrgati nazaj vse osvojitve, še preden se bo utegnil na njih utrditi.

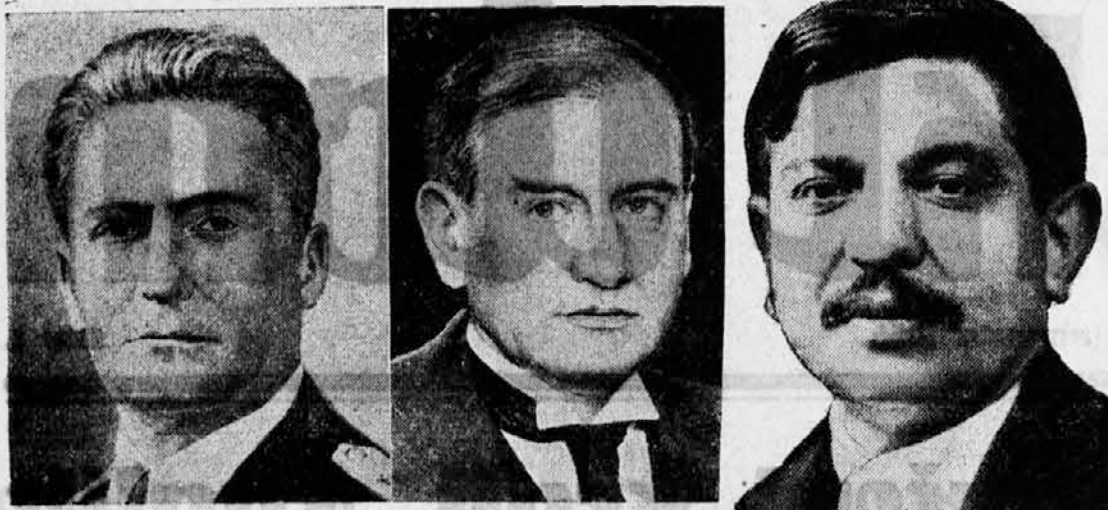
rodov obiskovali drug za drugim in mu v imenu svojih vlad izražali sožalje ob smrti njegovega kralja. Med temi je bil tudi italijanski delegat Aloisi, ki se je ob tej priliki z njim razgovarjal tudi o sankcijah in predlogih, ki jih misli staviti v tej zadevi Eden. Eden je Aloisiju izjavil, da zasedanje Sveta Društva narodov in odbora tri najstorice ne bo zaključeno, temveč samo odgledeno, da se bosta mogla sestati takoj, čim se bo pokazala možnost mirne rešitve spora med Italijo in Abesinijo. S to svojo izjavo je Eden Aloisiju povedal, da poostreitev sankcij trenutno ni najaktualnejša, vendar še vedno na dnevnem redu.

Saval padel, Afisi esamlien

Rim, 23. jan. Pojasnilo, ki ga je dal Eden baronu Aloisiju, je izzvalo v italijanskem časopisju veliko vznemirjenje. Največja skrb se je porodila ob dejstvu, da minister Eden kljub smrti kralja Jurija ni odšel iz Zeneve, temveč je svoje bivanje nadaljšal. Italijanski listi sumijo, da hoče v tem Eden izvajati pritisk na sankcionistične države, tembolj, ker je Laval padel in se Italija od strani Francije nima nadejati nikake podpore.

Praske se nadaljujejo

Addis Abeba, 23. jan. Ras Desta javlja v Addis Abebo, da se na južni fronti vrši pregrupa pacija čet in da je le iz strateških razlogov umaknil oddelke svojih čet. Praske med predstražami so zelo pogoste. Italijani uporabljajo proti abesinskim strojnicam tanke in oklopne automobile. Na obeh straneh se mrzlično utrjujejo in se bore za karavansko pot, po kateri se dovažajo municija in živeži vojski rasa Deste, ki je sedež svojega poveljstva premestil bolj proti jugozapadu v gorsko mestoce Alak.

Trije, ki svet o njih dosti govori: Daladier in njegova žrtev Laval, ter general Graziani, zmagovalec pri Dolo.

Vodovje narašča

Pred večerajšnjim smo zabeležili pričakovanje, da bo voda padla in da bo torej odpadla tudi nevarnost za poplave. Zal pa se je zgodilo ravno nasprotno: tudi večeraj je skoraj ves dan lilo in je radi tega vse vodovje izdatno naraslo. Ljubljana nas je danes zjutraj iznenadila še bolj deroča in umazana, vidi pa se na vodi sami, da se je razlila ponekod po travnikih, njivah, da izpodriva kozo- le in odnaša poljske pridelke. Narasla pa je za okrog pol metra.

V splošnem večeraj vsi oni kraji, ki jih voda najprej zalije in preplavi, še niso bili tako globoko pod vodo, kakor so navadno ob priliki poplav. Vendar pa voda tako rekoč vidno narašča in je že danes zjutraj skoraj povsod za najmanj pol metra višja, kakor je bila sinoči. Številni cestni prehodi na Barju, kjer so mogli večeraj prebrestti vodo še z vozovi, so danes zjutraj bili že tako zaliti, da na teh cestnih prehodih promet ni več mogoč.

Kakor pa vse kaže, bodo vode začele že okrog poldneva padati. Kajti v dopoldanskih urah se je vreme povsem zjasnilo, že prej pa je nastopil miraz, ki za običajne zime sicer ne bi bil miraz, ki pa je za letošnjo zimo vendarle nekaj vsaj malo zimi podobnega. Če bo miraz vztrajal, se bo dež, ako bi še naprej padal, gotovo spremenil v sneg, ki ga letos tako pogrešajo ne samo smučarji, marveč tudi poljedelci, ki s skrbjo gledajo v letošnje čudno vreme. Toda vrhovi planin, ki so danes dopoldne pogledali iz oblakov, nasičenih z mokroto, nam

dajejo vsaj malo upanja na normalne vremenske razmere.

Vsled neprestanega deževja v zadnjih dneh je Savinja s pritoki v noči od večeraj na danes zjutraj močno narasla in v prvih jutranjih urah prestopila bregove. Vso noč je nad Savinjo padalo močno de- ževje. Korito Savinje se je polnilo vedno bolj in bolj, danes zjutraj pa je celjska okolica pokrita z vodo in odrezana od mesta. Savinja je prestopila levi in desni breg ter je preplavila mestni park in Masarykovo nabrežje. Poleg tega so pod vodo ves otok, Glazija, Ljubljanska cesta, Sava in Zavodna. Pod vodo je tudi most, ki veže mesto z Zavodno, čez Voglajno pri hotelu »Pošta« pod železniško progo. Savinja je narasla in je 3,25 m nad nor- malo. Zaradi naraščanja vode gimnazija danes ni- ma pouka, ker je dostop nemogoč. Voda je v teh delih mesta v jutranjih urah vdrla v kleti in napra- vila posestnikom mnogo škode. Savinja je začela močno naraščati po 2. uri po polnoči. Dež je pre- nehal ob 5 zjutraj. V mestnem parku se je moral ustaviti avto s 5 osebami, ki so ga z večjimi napori rešili iz mesta. Kljub temu, da je prenehalo ob 5 deževati, vode, ob času poročanja še vedno na- rašča.

Kakor Celje, tako je pod vodo tudi večidel Sa- vinjske doline. V Petrovcih sega Savinja prav do cerkve. Upati je pa, da Savinja ne bo napravila večje škode, ker je nastopilo mrzlo vreme in je sneg pobelil bližnje griče.

Včeraj popoldne na Barju

Pred očmi svojega dekleta skočil pod vlak

Nerazumljivo dejanje mladega fanta.

Maribor, 22. januarja.

Iz Ponikve ob j. ž. nam poročajo o strašnem dogodku, ki je globoko pretresel vso tamšnjo oko- lico. Iz nerazumljivega razloga se je vrgel pod vlak mlad, komaj 19 letni fant Karel Gorjanc. Po- kojnik je bil rodom s Češkega, živel pa je že dolgo časa v Ponikvi kot kmetijski delavec. Ljudje so ga radi imeli zaradi pričnosti in mirnega zna- čaja. Izbral si je tudi ženo in nevesto ter govoril, da bi se rad poročil, čim bo prišel od vojakov nazaj.

S svojo izvoljenko je šel usodnega dne na postajo ter se priključil gruč ljudi, ki so pričakovali ma- riborski vlak. Ko se je pokazala lokomotiva izza ovinka, se je Gorjanc nenadoma pognal naprej, stekel lokomotivi nasproti ter se vrgel na tračnice. Ljudje na kolodvoru, med katerimi je bilo tudi dekle nesrečnega fanta, so bili priče strašnemu prizoru, kako se kolesa lokomotive razkosala telo na več kosov ter zalila s krvjo vso progo. Stroj- vodja je ustavil vlak takoj, pa so izpod koles po- tegnili samo zmlete kose telesa.

Občni zbor SSK Maratona

Maribor, 21. januarja.

Sinoči se je vršil v mali dvorani na Aleksan- drovi cesti 6 redni letni občni zbor Slovenskega športnega kluba Maratona v Mariboru. S tem občnim zborom je SSK Maraton zaključil peto leto svoje obstoja. Maratonska »petletka« se na športnem področju severnega dela Slovenije vidno pozna. Sele z ustanovitvijo in delavnostjo Mara- tona so se razvile nekatere važne športne panoge v Mariboru, ki so do tedaj jedra živitvarile. Tako predvsem lahka atletika, rokoborba, boks in pla- vanje. Maratonci so se uveljavili tudi v mednarod- nih srečanjih in njihove atlete zasledimo v naših državnih reprezentancah. V lahki atletiki imajo Ma- ratonci 10 mariborskih rekordov in dva izenačena rekorda, vsi ostali mariborski klubi skupaj pa je 18. V rokoborbi so prvaki Maribora in Slovenije, nekateri tudi prvaki države, eden celo prvak avstrij- skih alpskih dežel. V plavanju imajo vse maribor- ske rekorde, v boks so bili za državne prvake itd. Maraton je danes ime, znano v celi državi in klub uživa upravičeno sloves ene najboljših športnih organizacij v naši domovini. Njihovo delo spre- mlja slovenska športna javnost z odkritimi simpati- jami. V znaku teh lepih uspehov se je vršil tudi peti redni občni zbor, ki ga je vodil podpredsed- nik dr. Josip Meško namesto odsotnega ing. Lam- berta Murija. Poročila društvenih funkcionarjev so podala nazorno sliko velikega dela, ki ga je klub izvršil v preteklem letu. Na čelu vsega je bil veli- časten potek juniorskih plavalnih tekem za državno prvenstvo, ki so se vršile na Mariborskem otoku ob sodelovanju 200 plavčev. Bilo je to doslej naj- večje in najzornije organizirano državno plavalno prvenstvo, kar smo jih v državi imeli, obenem pa

največja športna prireditev lanskega leta v celi državi. Maratonci so si ob zaključku občnega zbora izvolili nov odbor, v katerem so: Minister v pok. Ivan Vesnjak kot predsednik, mariborski pod- župan Franjo Zebot kot 1. in dr. Josip Meško kot 2. podpredsednik, Jojo Golec kot tajnik ter Fran- jo Strucelj in Poldo Lovšetova kot tajnikova na- mestnika, Janez Poženel, blagajnik in Nace Novak kot gospodar. V odboru so še: Jože Lekan, Jože Vidic, Martin Kores, Lučko Sekolec, Lambert Aljan- čič, Franjo Kramberger in Jože Smerdel. Sekcije bodo vodili: lahkootletsko Stellan Grmovšek, težko- atletsko Peter Sušnik, zimskosportno Kebric Franc, kolesarsko Franc Strucelj, boksarsko Fric Sepec, pla- valno Pubi Rostacher in dansko Joža Zolgarjeva. Revizorji so Ciril Grešak, Franc Hraščelj in Franc Jerebi, v razsodišču pa dr. Josip Leskovar, dr. Alojzij Juvan in dr. Fran Schaubach.

Iz kriminala

Edvard in košara. Nekako sumljivo se je obna- šal 34 letni mlinar Edvard M., ko je koračil po ljubljanski ulici. Sumljivost pa je bila tem večja, ker je Edvard nosil s seboj neko košaro. Slučaj je namreč hotel, da je nekaj časa prej bila ukradena neka košara na glavnem kolodvoru, kjer jo je imel v shrambi natakhar Renko. Vse to je napotilo straž- nika, ki je srečal Edvarda s Košaro, da je košaro pogledal malo natančneje, Edvardu pa sprašal vest. Posledica srečanja policaja z Edvardom je bila enostavna: Lastnik košare je dobil nazaj ukradeno blago, Edvard pa je romal za zamreženo okno.

Mariborskega vlomilca so spoznali na Dunaju

Mariborska policija je tri tedne gostila zani- mivega gosta. Pred tremi tedni so namreč ujeli v Turčevi trafiki pri mestnem parku mladega neznanca, ko je ravno vdiral skozi vrata, da bi olaj- šal blagajno trafikantije. Na policiji je prijel vlomilec trdil, da se piše Jurij Velker ter da je po rodu cigan iz Budimpešte. Pripovedoval je de- tektivom ganljivo historijo, kako je potoval po Italiji ter se je sedaj ves sestradan in brez sred- stev vračal domov v Budimpešto. Vlom je posku- šal izvršiti v najhujši sili, ker so ga povsod odga- njali ter mu niso dali niti jesti. Pa dasi je pripo- vedoval vso zgodbo z največjo verjetnostjo, poli- cistov ni mogel prepričati. Ti so že po svoji dolž- nosti skrajno nezaupljivi ljudje, pa so zaradi tega dozdevnemu ciganu posneli prstne odtise ter ga fotografirali, oboje pa razposlali raznim policijs- kim centralam v Evropi. Za ta čas so pa vzeli Velkerja na brezplačen kvartir in hrano pri Grafu.

Te dni je prišel odgovor od dunajske policijske centrale. V arhivih zločincev so namreč našli od- tise prstov, ki so čisto slični Velkerjevim in na podlagi tega so ugotovili, da se Velker ne piše Velker, ampak Jurij Wran ter je doma iz Celov- ca. Avstrijske oblasti ga zasledujejo zaradi števil- nih vlovov in tatv. Pred tremi tedni so ga v Celovcu že ujeli, pa je policijski eskorti ušel in pobegnil v Jugoslavijo. V Mariboru ga je zadel snola, da je padel policiji v roke v trenutku, ko je že čutil tuj denar v svojem žepu. Da bi se pa izognil izročitvi avstrijskim oblastem, je navedel nalašč napačno ime, upajoč, da ga bodo po pre- stani kazni od nas pognali na Madjarsko. To se mu sedaj ni posrečilo. Čim bo odsedel to, kar mu bo mariborsko sodišče prisodilo za poskus vloma v Turčevso trafiko, ga bodo izročili Avstriji, kjer ga čaka dolgoletna pokora.

Najnovejše iz Belgrada

Belgrad, 23. januarja. m. Namesto pokojnega poslanca Petra Vladkovića je bil pozvan v Narod- no skupščino njegov namestnik Ciro Cujan. Novi poslanec se je večeraj javil v predsedništvu skup- ščine, prijavil pa je tudi svoj vstop v JRZ.

Novi Sad, 23. januarja. m. Večeraj je bila tu konferenca vojvodinskega krila, tako zvane zdru- žene opozicije. Sestanek se je vršil pod predse- dstvom gosp. Kostića, odvetnika iz Zemuna. Na njem so opozicionalki govorili o vseh političnih vpra- šanjih. Bilo pa je govora tudi o znani izjavi ugled- nih Vojvodincev, s katero se obsoja tako zvani voj- vodinski avtonomistični pokret. Zanimivo je, da so v pogledu akcije, ki jo v Vojvodini razvija dr. Dra- goljub Jovanović in ki zavzema istotako nasprotno stališče proti temu pokretu, udeleženci te kon- ference ugotovili, da se njih pota v tem pogledu križajo. Tozadevno novo akcijo so tudi obsodili. Tako je dr. Dragoljub Jovanović prešel v nasprotje tudi z bivšimi samostojnimi demokrati. Udeleženci te konference so na sestanku med drugim tudi ugo- tovili, da akcija Svetislava Hodžere in njegove Ju- goslovanske narodne stranke propada.

Belgrad, 23. januarja. m. Pravosodni minister dr. Mile Miškulin je na podlagi čl. 19 uredbe o za- ščitni kneti z dne 30. septembra 1935 v sporazumu s finančnim, knetijskim in trgovinskim ministrom izdal naslednje avtentično tolmačenje odst. 6 čl. 2 uredbe o zaščitni knetov z dne 30. septembra 1935:

Pod obdavčenimi dohodki se razumevajo davč- ne osnovnice vseh davčnih oblik, kakor so dolo- čene v davčnih razporedih po zakonu o neposred- nih davkih z dne 8. februarja 1928 z novimi izpre- membami in dopolnitvami. Pod besedo »osnovica vseh davčnih oblik« se ne razume osnovna splošne- ga in skupnega davka na poslovni promet, katere- koli brutto promet in njegovi dohodki. Ob priliki ugotovitve davčne osnove za dohodke od zemljišč za čas pred 1. januarjem 1929 se mora postopati

na sledeč način: 1. V krajih, kjer je obstojal kata- sterski čist dohodek kot osnova za odmero davka na dohodek od zemljišč, je treba skupni čist kata- sterski dohodek pomnožiti s količnikom, določenem po čl. 20 in 21 zakona o posrednih davkih z dne 8. februarja 1935. 2. Na področju prejšnje Bosne in Hercegovine je treba skupno katastersko vred- nost zemljišča in skupni katasterski čist dohodek za gozdove pomnožiti s količnikom, določenem po čl. 21 zakona o neposrednih davkih z dne 8. febru- arja 1929. 3. Na področju bivše Srbije in Crne gore veljajo one davčne osnove tudi za čas pred 1. ja- nuarjem 1929, ki so bile določene po zakonu o ne- posrednih davkih z dne 8. februarja 1929. Kot ob- davčni dohodek se smatra tudi oni, ki ima davčno osnovo ter je z zakonskimi predpisi oproščen plače- vanja davka.

Belgrad, 23. jan. m. Danes dopoldne bo v tu- kajšnji Delavski zbornici konferenca, na kateri se bo razmotrivalo vprašanje novega poselskega za- kona za vsa država. V Sloveniji tak zakon že ob- stoji od l. 1921 ter je bil v glavnem izdan na pri- zadevanje Poselske zveze. Na današnji konferenci bosta Poselsko zvezo zastopala Ivanka Godeša, od strani Strokovne zveze pa tajnik Peter Lombardo. Na konferenci bosta oba zastopala mnenje, da bi bilo najbolje, če bi se ta zakon razlegnil na vso državo, eventualno še izpopolnil. Ob tej priliki bo v Delavski zbornici anketa o vprašanju tekstinoga delavstva. To delavstvo, organizirano v Strokovni zvezi, bo zastopal iz Tržica Zupan, iz Kranja Pe- stolnik in tajnik Lombardo. Pojutrušnjem bo isto- lani anketa o vprašanju starostnega zavarovanja rudarjev in o vprašanju varnosti v rudnikih. Na tej konferenci bodo zastopali rudarje iz Slovenije, organizirane v Strokovni zvezi, g. Lešnik iz Hude jame, Kasser z Jesenice in tajnik Strokovne zveze Jože Rozman. Dne 26. in 27. t. m. pa bo tu kongres vseh Delavskih zbornic.

Križ ukradel

Maribor, 22. januarja.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je zagovarjal danes Janez Cuček zaradi nenavadne tatvine. Obtožnica mu očita, da je lansko pomlad vdrl v Javhovi v Grünovo kapelo ter jo oplenil. Ukradel je iz kapele križ in štiri medene svečnike. Orožniki so našli še križ in en svečnik pri njem, dva svečnika pa je že prodal sosedu. Za- govarjal se je, da je te svečnike kupil od neznancev, ki so mu jih prinesli ponujat. Zagovor pa je bil tako slab, da je Cuček odhajal iz sodne dvorane s štirimi meseci strogega zaporja in izgubo častnih pravic za tri leta.

Starostno zavarovanje delavcev v Hutterjevi tovarni

Maribor, 22. januarja.

Med mnogimi tovarnami je Hutterjevo tek- stilno podjetje v Mariboru bela vrana. V tem ogromnem obratu, ki je eden največjih v državi, dobivajo delavci najvišjo plačo, delovni pogoji so mnogo ugodnejši, kakor v drugih tovarnah, de- lajo z najmodernejšimi stroji v prijaznih, svetlih prostorih, delo pa vodijo skoro izključno samo slo- venski inženjerji, obratovodje in mojstri. Za srečnega se šteje delavec, ki dobi delo v Hutterjevi tovarni. Sedaj pa se pripravlja v tem podjetju še uvedba za naše razmere nenavadne socialne ustanove. Na pobudo šefa samega se bo ustanovilo posebno dru- štvo za starostno zavarovanje delavcev. Pravila so že sestavljena in vložena. Tovarna bo sama pri- stopila k društvu kot podporni član ter bo »pri- spevala ob zaključku bilance tolik znesek, kakor znaša celotni znesek vseh tovarniških nastavljenec, največ pa 20% od čistega dobička podjetja. Nabra- ne vsote bo upravljal poseben društveni odbor. V načrtu so zgradbe velikih stanovanjskih hiš, ki se bodo postavile z doneski tega fonda ter bodo imeli v njih članj podpornega društva poceni zdrava sta- novanja, obenem pa sigurno naložbo zbranskega ka- pitala, ker se bodo najemnine zopet stekale v pod-porni fond. Ker zaposluje tovarna več tisoč de-

lavcev, med katerimi vlada za tako podporno usta- novo izredno zanimanje, je gotovo, da se bodo na podlagi zasebne iniciative zbrale kmalu velike vsote, ki bodo omogočile, da se idealno zamišljena so- cialna ustanova v polnem obsegu izvede.

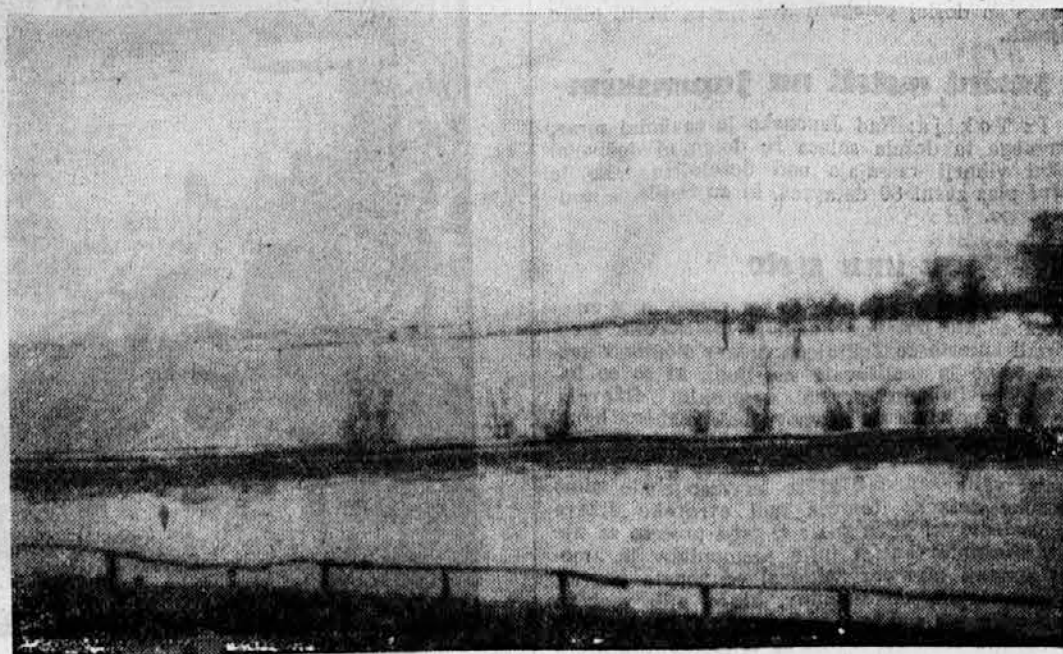
Domače vesti

Monopolizacija šolskih knjig. O tem sedaj tako važnem vprašanju je predaval sinoči v verandni dvorani hotela Union gosp. Jakob Solar. Udeležba je pokazala, kako živo nas ta problem zadeva in kako se zanj zanimamo. Odlični predavatelj, ki je strokovnjak na tem polju, je nazorno popisal do- sedanjo zgodovino slovenskih šolskih knjig ter nato pokazal na posledice, ki bi nastale z monopoliza- cijo šolskih knjig. Na to predavanje se bomo še povrnili.

V Savo je padla pri pranju perila blizu Savelj služkinja Franciška Kopač, doma iz Vodice. S se- stro Spanove gospodinjje je prala na mestu, kjer običajno perejo perilo. Bili sta že skoraj gotovi, ko se je Franciška Kopač preveč nagnila preko perivnika. Pri tem ji je najbrž še malo izpodrsnilo, izgubila je ravnotežje ter padla v reko. Ker je Sava ravno te dni jako visoka in deroča, je bila vsaka pomoč izključena. Nesrečna Kopačeva se nareč sploh ni več pojavila nad vodo, ki jo je z ne- verjetno naglico pogoltnila. Trupla nesrečne žrtve se niso našli.

Organom uprave policije je padlo v roke več javni varnosti nevarnih oseb obojega spola, ki so izvršili in tudi priznali devet vlomnih tatvin v okoliših uprave policije v Ljubljani. — So to sami mladi, delaznoizvoljeni ljudje, katerim pa delo, ne glede na sedanjo krizo, ne diši in se vdajajo raznim avan- turam. — Vsi aretiranci so bili izročeni okrožnemu sodišču, ker jim bo prisodilo po končani preiskavi zaslužen kazni.

Ob 20 letnici pokolja Armencev je naslov pre- davanja, ki ga imel na XIV. prosvetnem večeru v petek 24. t. m. ob 8 v verandni dvorani hotela Union gosp. katehet Pivk Ivan. Izvajanja, ki nas bodo povedla v dobro, ko so Turki armenski narod skoraj popolnoma iztrebili, bodo spremljale krasne skioptične slike.

Pri Notranjih Goricah

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 23. januarja: Zar. Bl. M. d.
Jutri, petek, 24. januarja: Timotej.

Lekarne. Nočno službo imajo: mr. Hočevar, Celovška cesta 62; mr. Gartus, Moste, dr. Piccoli, Tyrševa 6.

Kaj bo danes

Jakopičev paviljon: od 9. do 19. Tomerlinova razstava slik.

St. Jakobska prosveta: Fantovski odsek ob 8 sestanku. Predava dr. Karel Capuder.

Salezijanska prosveta na Kodeljevem: ob 8 predava Franc Radešček o umiku srbske vojske preko Albanije leta 1915.

Lutkovni oder Obrtniškega vajeniškega doma vprizori v nedeljo, 26. januarja ob 15 J. Spicarjevo lutkovno veseligr v petih dejanjih: »Jurček v Mojstrani«.

Vojaška zglasitev. V svrhu letošnjih naborov in pregledov, kakor tudi v svrhu vpisa v vojaško evidenco so potom razglasov pozvani vsi prizadeti, da se najkasneje do konca januarja tega leta zglašijo v mestnem vojaškem uradu na Ambroževem trgu št. 7-1. Na zglasitve se opozarja zlasti 20 letni mladeniči, ki pridejo letos prvič k naboru, in pa 18 letni mladeniči, ki se vpišejo letos v vojaško evidenco. — Vsi moški prebivalci »Velike Ljubljane« od 18. do 50. leta starosti morajo imeti točen naslov svojega bivališča vpisan v vojaškem uradu na Ambroževem trgu št. 7-1. Kdor svojega bivališča še ni prijavil, naj to čimprej stori.

Umetniki

Odbor za postavitev spomenika viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Ljubljani, Gledališka ulica 3, IV. nadst., razpisuje

javni natečaj

za osnutke prostora in njegove regulacije ter osnovni lik spomenika viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Ljubljani. Natečaja se morejo udeležiti vsi umetniki, ki so »jugoslovanske narodnosti«.

Predvidene so nastopne nagrade:

I. nagrada v iznosu . . . 10.000 Din
II. nagrada v iznosu . . . 5.000 Din
III. nagrada v iznosu . . . 3.000 Din
Za odkupe je predvidena še vsota 2.000 Din.

Rok za oddajo osnutkov poteče 31. marca 1936. Pozadevni pogoji in program poteče 31. marca 1936. — Natančnejši pogoji so na razpolago vsako dopoldne v d borovi pisarni, Gledališka ul. 3-IV.

Ljubljana, dne 21. januarja 1936.

Odbor za postavitev spomenika

viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Ljubljani.

Gledališče

Začetek ob 20.

Drama

Četrtek, 23. januarja: Bratomor na Metavi.

Red. Četrtek.

Petek, 24. januarja: Zaprti.

Opera

Četrtek, 23. januarja: Saloma. Red B.

Petek, 24. januarja: Zaprti.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

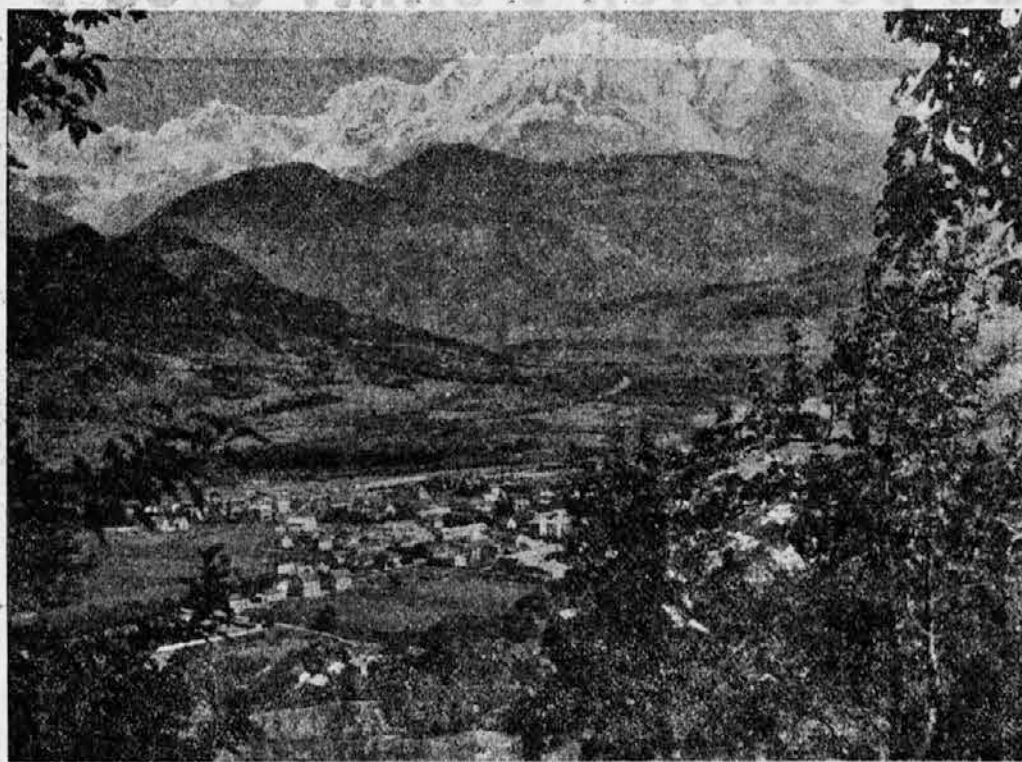
Četrtek, 23. januarja: 12. Ameriški jazz orkester (vloženo) 12.45 Vremenska napoved, poročila 13. Napoved časa, objava spovedi, obvestila 13.15 Narodne koračnice in valčki (Radijski orkester) 14. Vremenska poročila, borzni tečaji 18. Radijski jazz 18.40 Slovensčina za Slovence (z. dr. Rudolf Kolarik) 19. Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava spovedi, obvestila 19.30 Nac. ura: Sokolske predavanja iz Zagreba 20. Večerne pesmi, Sodelujejo: gde, Carmen Antič (pri klavirju z. Marjan Lipovšek) in Radijski orkester 22. Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava spovedi 22.15 Lirična glasba (Radijski orkester.) Koniec ob 23. uri.

Drugi programi:

Četrtek, 23. januarja: Belgrad: 20. Koncert simfoničnega orkestra kraljeve garde 22. Radijski orkester — Zagreb: 20. Premos iz Belgrada 22.15 Plesna glasba — Dunaj: 20. Skakospearjeva drama »Kralj Ivan« 22.30 Plošče 22.35 Jazz — Budimpešta: 20.30 Zborovsko petje ob spremljavi orkestra in orgel 22.35 Ciganska glasba 22.40 Jazz — Trst-Milano: 20.30 Puccinijeva opera »Ma non lasciate« — Rim-Bar: 20.35 Pesna ura 22. Violina in klavir — Praga: 19.30 Salonski kvartet 20.50 Mesmerjev koncert 22.15 Zabavni koncert — Brno: 21. Hrubyjev polupri »Let nad svetom« — Varšava: 20. Slagerji iz operet in zvočnih filmov 21. Stravinskijeva »Zgodba o volaku« 22. Narodne pesmi — Berlin-Königsberg-Hamburg-Köln-Stuttgart-Monako: 20.10 Mozartov ekklus — Bernomünster: 19.50 Chopinova klavirska skladba 21. Sutermeisterova radijska opera »Porinda in Jorjengel«.

Minister na r. deli... obljube

Zanimivo idilo, ki je čisto v stilu današnjih dni in današnjih političnih konstelacij v dravskem jugoslovanskem raju, so lahko videli predsinočnim popotniki pri večernem brzovlaku, ki vozi na jug. Ili na jug je pozimi moda. Zlasti pri nas, ko se vreme vsaj nekaterim noče nič zjasniti. Tako je najbrž tudi mislil g. minister n. r., dr. Albert Kramer, čigar markantna pojava se je omenjeni večer prijazno smehljala skozi okno spalnega vagona München—Belgrad. Prijazen smeh je danes v slovenski politiki zelo redka prikazen, zato ni čudno, da je privabil številne prijatelje z ljubljanske železniške direkcije, ki si od njegovega smeha in od poti na jug najbrž veliko obetajo. Tako smo videli v prijaznem in nad vse zaupnem pogovoru višje funkcionarje ljubljanske direkcije g. ing. Finca, g. Smerduja in več drugih. Pogovor je vse do zadnje minute sličil zgolj slovesu starih kavarniških prijateljev, dokler ni usodni znak prometnika izzval v nočni politični družbi tudi dejanja. Neznana roka je podala — ko je vlak potegnil — gospodu ministru obsežno pisanje skrivnostne vsebine, nakar je ministrov osrečujoči smehljal postal za spoznanje skromnejši. Toda iz obrazov vseh navzočih je bilo videti, da so zadnje besede gospoda, ki je odhajal na jug, najbrž povedale kaj tolažilnega in obljublajočega. Natančnejše pojasnilo o tem dogodku in o vsebini kabalističnega pisanja bo pa morda v kateri izmed prihodnjih števil »Jutra« izvolil podati gospod MAC, ki je informiran o vsem političnem in nepolitičnem bolj ali manj umazanem ali celo čistem perilu v dravski banovini...

Chamonix, kraj prvih zimskih olimpijskih iger.

Lake Placid — Ga-Pa.

Kratek pogled na zadnje zimske olimpijske igre

Tako kot so bile poletne olimpijske igre v Los Angeles l. 1932 na višku, kar se tiče organizacije, zunanji uspehi in udeležbe, tako so bile III. zimske olimpijske igre v Lake Placidu slabo organizirane.

Amerikanci, ki so sicer tako prilagodljivi vsaki novi stvari, niso mogli zajeti in organizirati zimskih iger tako kot poletnih. Presenetil jih je tako velik razvoj zimskega športa in mu niso bili kos. Poleg tega pa so vzeli vse preveč po ameriškansko, to se pravi, cenili so olimpijske igre z vidika, da bodo pri tem, kar največ mogoče zaslužili. K vsemu temu pa je prišlo zraven še slabo vreme in pomanjkanje snega. Izgledalo je celo, da bo zaradi dejstva treba olimpijski program skrajšati in da ne bo mogoče izvesti vsega, po določenem programu.

V celoti pa srečamo ob pregledovanju rezultatov in kronike iz Lake Placida mnogo imen, ki še danes polnijo časopisne stolpce in ki jih športni svet še danes smatra za favorite v Ga-Pa. Značilna in obenem razumljiva pa je majhna udeležba v Lake Placidu. Posamezne discipline so pokazale tole sliko:

Vožnja z bobom

je bila popolna domena Amerikancev. Imeli so posebno konstruirane sani, s katerimi so lahko premagali vse težkoče na progi, ki je bila vsled dežja precej razrvana in popolnoma zamrznjena. V tekmi s četvorci so odnesli Amerikanci vse prve tri kolajne, zlato, srebrno in bronasto. Edino v dvojkah se je posrečilo Nemčiji odvzeti Amerikancem bronasto kolajno.

V teku na 50 km

ki se je komaj mogel vršiti zaradi obupnih vremenskih neprilik, so bili gospodarji Finci. Progo, ki je bila dolga 25 km, so tekli dvakrat. Zmago si je pribral Finec Saarinen v času 4:26.48 pred svojim rojakom Lii Kanen, ki se je placiral za njim dobro minuto. Šele tretji je bil Norvežan Rustadstuen. Še večje je bilo presenečenje za Norvežane

Tek na 18 km

Tu so bili pa Švedi, ki so popolnoma prekrizali račune Norvežanov, ki so bili s svojim zastopnikom Rustadstuen v tej panogi sigurni prvega mesta. Švedom pa je pomagala velika sreča; najboljša švedska tekača sta imela startno številko 33 in 34 in sta se ob vzajemni pomoči placirala na prvo in drugo mesto: Utterström in njegov rojak Vikström. Švedoma sta sledila dva Finca, šele peti je bil norveški favorit Rustadstuen. Pač pa predstavljajo temeljito maščevanje Norvežanov za ta dva poraza

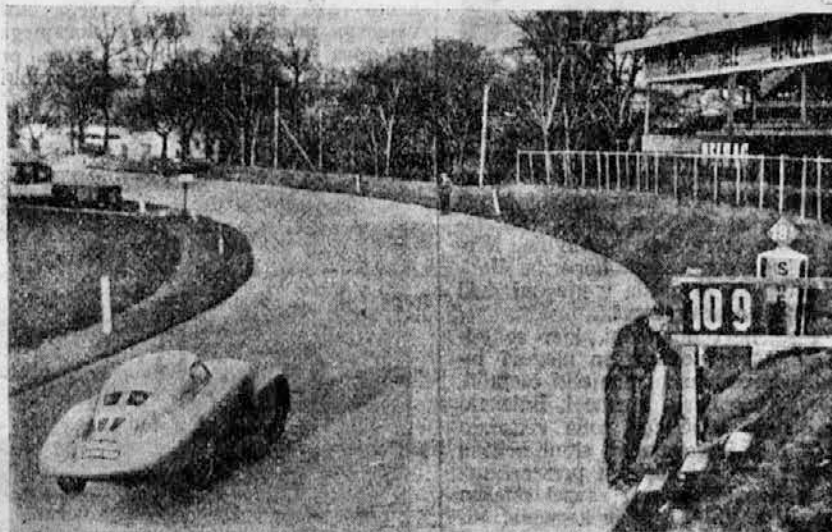
Kombinacija in skoki

Tu so pobrali vse: v skoku je bil prvi Birger Ruud z 71 m, sledil mu je njegov rojak Hans Beck. Borba za prvenstvo med njima je bila prav dramatična. Beck, ki se je s prvim skokom pognal na 69 m, je bil znane že čisto gotov, pri drugem skoku je pazil samo na to, da ne bi padel. Ruud je pa preizkusil svojo srečo in je uspel. Tek v kombinaciji je dobil Gröttingstraaten, njemu so sledili še trije Norvežani.

Hitrostno drsanje

je bil največji uspeh Amerike. Amerikanci so prijavili ogromno število tekmovalcev. Norvežani so protestirali. Toda Amerikanci so brezobzirno že v predtekih zavladali, in če ni šlo drugače, so si pomagali s komolci. Vse ni nič pomagalo! Amerikanci so odnesli vse štiri zlate kolajne: S svojima zastopnikoma Sheamom so zmagali na 500 in 1500 m, z Jaffom pa na 5000 in 10.000 m, Norvežani so si priborili z Evensenom drugo mesto na 500 m in z Ballangrudom tudi drugo mesto na 10.000 m.

V umetniškem drsanju je prvi premagal Dunajčan

Olimpijska cesta München—Garmisch

Gorenjska pod sankcijami

Gorje

Gorje — brez dvoma najlepša vas na Gorenjskem. Kdo še ni gledal krasne slike, ki jo je videti s pobočja Višehine, doli do Šmarjete gore, tja proti Kamniku, vsa radovljiška okolica in končno blejsko jezero z Babjim bobom v ozadju. Tudi prebivalstvo gorjanske občine in obširne župnije je bilo vedno vselega značaja. Rekli smo, bilo, kajti danes ni več. Po vojnih letih je bilo tod blagostanje, gozdno delavstvo je služilo, kolikor je samo hotelo, vozniki so se ob nedeljah za gostilniškimi mizami baharili s tisočaki, s Pokljuških gozdov se je pomikal voz za vozom, poln lesa, tako da je tehtnica pri »Kaconu, na Dolgem brdu komaj zmagovala ogromen dovoz »štokov«, ki so izginjali v številnih žagah v vsej okolici. Danes vsega tega ni več, nikjer nobenega dela, vse brezposelno, lesni delavci nimajo kaj sekati, vozniki praznujejo po sedem dni v tednu; naselilo se je v nekdanj tako bogato občino pomanjkanje in skrb za bodočnost. Edino od česar je bilo upati nekaj zaslužka, so bila drva, a mila zima je tudi tu napravila zastoje.

Štirje fantje, pa tudi drugi, ga špilajo

Cerknica, 21. januarja.

Štiripetdeset detelja mlečnozobih, komaj šoli doraslih fantičev iz Dol. Jezera se je spomnila, da bi bilo dobro poskusiti z majhno pustolovščino. Kaj in kako, si pa sami niso bili prav na jasnem. Pa je v glavi najbržnejšega dozorel sklep: pri Vardjanovih poizkusimo svojo srečo. Rečeno — storjeno. Komaj se je dobro naredil mrak, — gospodinja je šla k sorodnikom, v skrinji pa imajo dovolj orehov, — čemu bi ne bili te dobrote tudi oni deležni. Taka prilika se ne nudi vsak dan, so si mislili. Besede so postale dejstvo. Za dobrega pol mernika je postala skrinja lažja, žepi in klobuki pa polni. Toda veselje je bilo kaj kratko. Ko so bili najboljši volje, pride v njihovo družino nepoklican tovarš, skrivnost je bila izdana, mesto veselja žalost in temu primerna kazen. Opravka bodo imeli pa še s sodnijo, ki jim bo odmerila, kar jim gre.

Na ravnateljstvo pošte in telegrafa v Ljubljani se obračamo s prošnjo, da posveti naši pošti nekoliko več pozornosti. Ze dolgo časa namreč opazujemo, da se ob raznih prilikah nahajajo v uradnem lokalu osebe, ki nimajo ničesar opraviti, zlasti danes, ko jim je v vseh ozirih odklehalo, ne. Prič je dovolj na razpolago! Prizadejim moramo povedati, da smo že prišli v čase, ko se zakon najbolj spoštuje, kakor so ga bili vajeni spoštovati do 20. junija. Če niso tega nekateri še dolj čutili, naj se ne motijo, če mislijo, da jim to uide! Pošta je za zmedene politične duše, ki se nimajo obrniti kam,

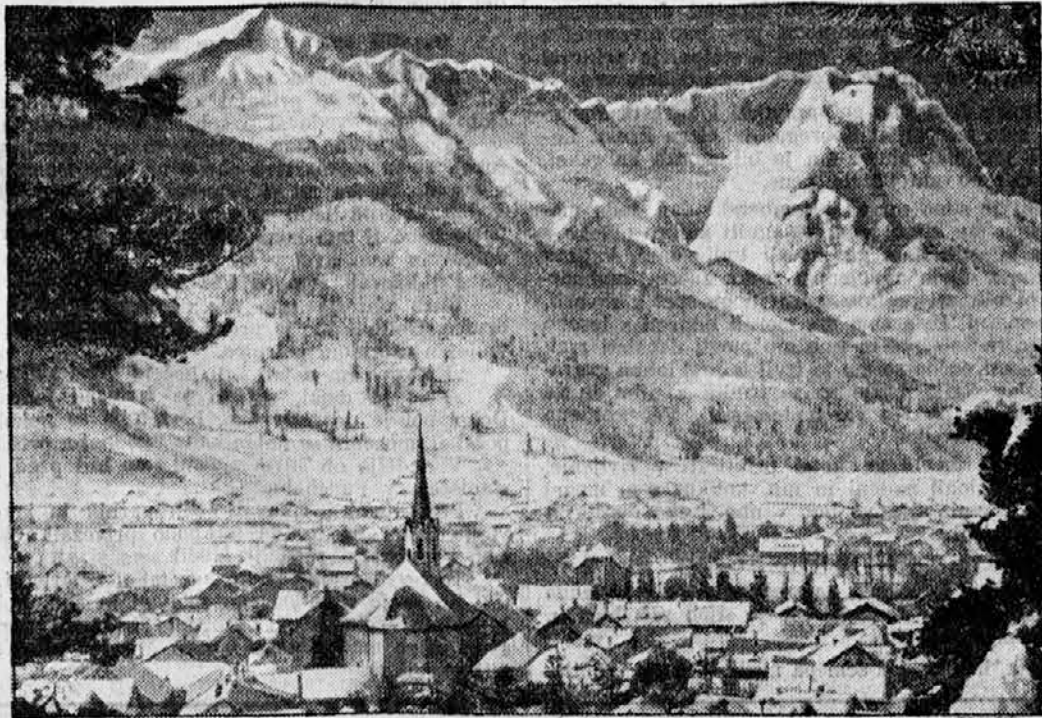
Karl Schätler

Grafströma. Grafström je pri obveznih likih enkrat padel in to je odločilo, da je ostal za Schätlerjem na drugem mestu. Tretji je bil Amerikaneec. Pri damah je Sonja Henie ponovila svojo drugo olimpijsko zmago in s svojim drsanjem zadivila vse Amerikance. Njej je sledila Dunajčanka Fritz Burger. V drsanju v dvojicah sta bila francoski par Brunet zopet prva.

Hokey turnir

je pomenil tretjo olimpijsko zmago kanadskega moštva. Tega turnirja so se udeležile samo štiri države. Vendar Kanadčani o svojih zmagah niso bili več tako prepričevalni.

Končni rezultat je bil presenetljiv. Največ točk je odnesla USA. Odnesla je 6 prvih mest ter v končni klasifikaciji 101 točk! Norvežani 74 točk, Kanada 44, Švedska 28, Finska 25, Avstrija 15, Nemčija in Francija po 10 točk.

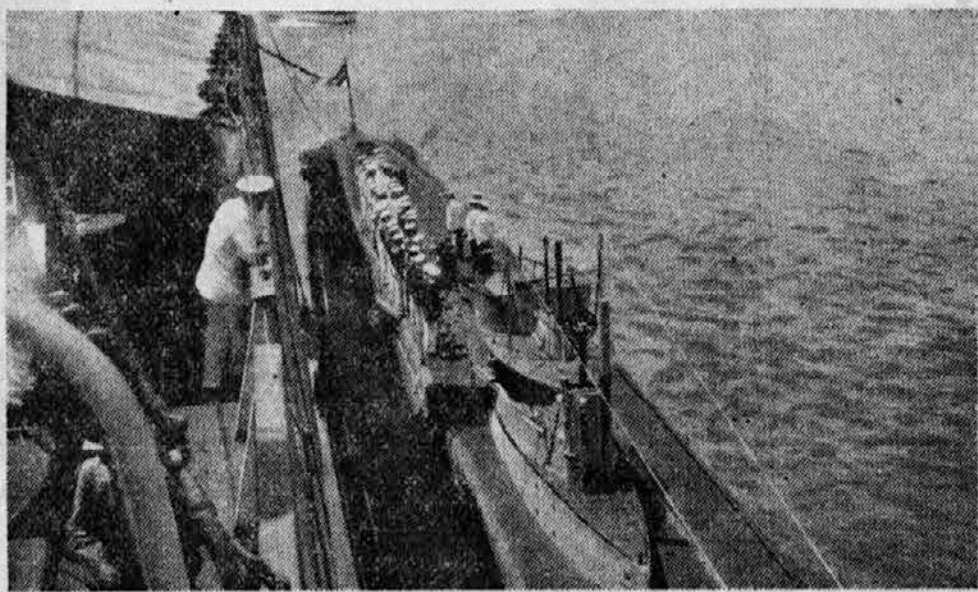
Garmisch-Partenkirchen, kratko Ga-Pa.

Volitve obratnih zaupnikov na Jesenicah

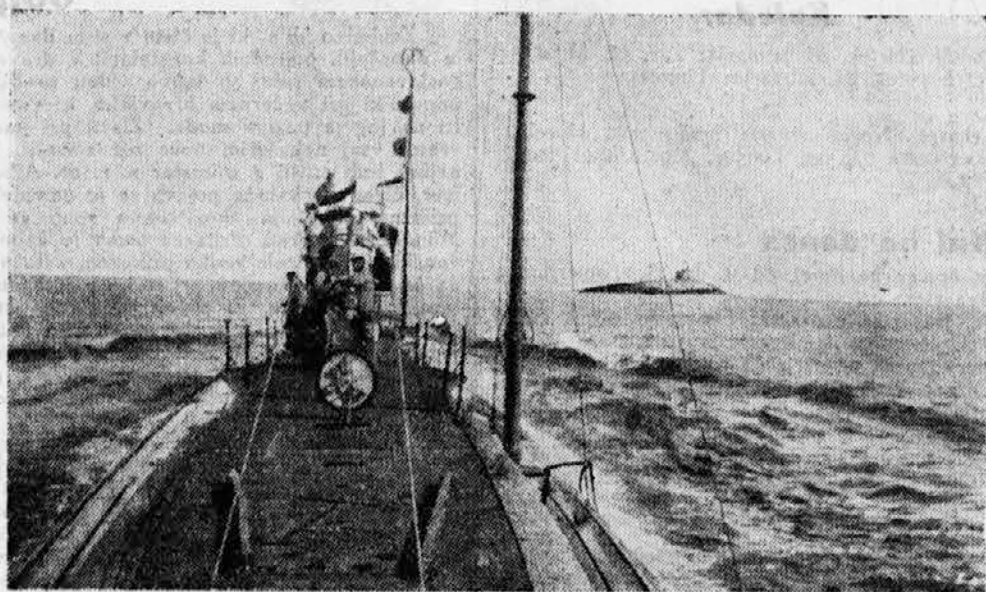
Jesenice.

Jeseniški kot je po veliki večini delavska naselbina, vsa okolica gravitira na Jesenice, saj je vse odvisno od jeseniške veleindustrije. In to delavstvo, ki je zaposleno v topilnicah, žičarnah, valjarnah, cevarnah in raznih mehaničnih delavnicah, si v soboto, dne 25. t. m. v svobodnih volitvah voli svoje obratne zaupnike. Jugoslovanska strokovna zveza je postavila na listo može, katerim delavstvo lahko zaupa, saj je nosilec iste banovinske svetnik, star bорец za delavske pravice, g. Peter Arnež. Svoje vrste sliko pa nudijo marksisti, ki ob vsaki priliki poudarjajo, da treba v delavskih zadevah hoditi skupno pot, v lastnih vrstah pa te lepe čednosti ne poznajo. Razcepili so se in volili bodo na dveh listih, in to prav brez vsake stvarne potrebe. Prav, če je njim prav tako, nam tudi, Krščansko socialno delavstvo pa bo v strnjeni fronti volilo svojo listo, katere glasovnica je bele barve.

Naš podlistek v sliki: U 38 v Atlantskem in Sredozemskem morju

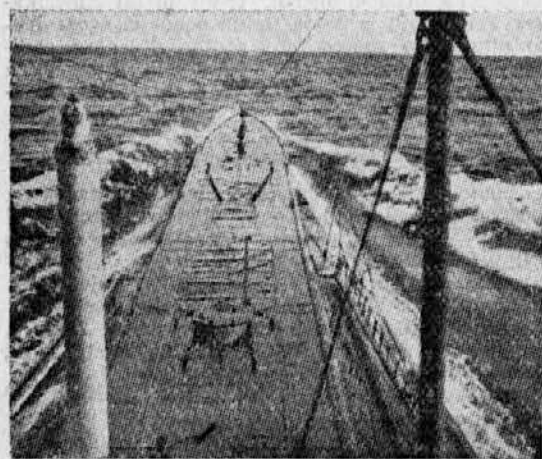
U 38.

U 38 ob dalmatinskih otokih.

Rudyard Kipling

S Kiplingom je odšel že drugi izmed one trojice pisateljev, ki je razširila mednarodni sloves sodobnega angleškega romana. H. Wells, zadnji od njih, je imel dosti predhodnikov na področju znanstvene sanjarije. Conan Doylev Sherlock Holmes je odmev E. Poeve domišljije. Le Kipling je popol-

U 38 se potaplja.

noma izviren. Napelo dejanje, prepričevalna duhovnost, strogo točen jezik in eksotična snov so raznesli njegovo slavo po vsej zemeljski obli. Samo stari Dickens uživa slejkoprej enak ugled. A pri Kiplingu bi zaman iskal globoko kristjansko zavest. Dickensove dobre stare, vesele Anglije, Kipling je pesnik britskega svetovnega imperija. Politična nacionalna zavest je zasenčila v njegovi duši splošno-človeške umetnostne zahteve.

V Indiji, v pisateljevi domovini, kjer se odigrava večina Kiplingovih povesti, so njegovi junaki skromni, toda velepomembni angleški častniki, uradniki, železničarji, inženjerji, gozdarji. Bolehajo za močvirno mrzlico in sončarico, toda vztrajajo kljub vsemu. Na njih požrtvovalnosti sloni britska nadoblast. Kipling, pevec pri kopanju presenečenega poročnika, ki je popolnoma nag zavzel vstaško mesto, občuduje tudi poveljnika, ki je kaznoval vojaka s tem, da ga je križal na tleh v lastnem šotoru, (Big Drunk draft). Ko popisuje spreved zna-

govalcev s kosarami vstaških glav, ne pozabi tudi na kri, ki kaplja iz kosar in rdeče pobarva tla. (Grave of the hundred head). To je ista morala za volčje jate, ki jo priporoča znana The Jungle Book. Indijsko prebivalstvo zanima Kiplinga samo z istega ozkega angleškega stališča. Sijajno slika belim gospodom slepo vdane barvaste služabnike, zveste tuzemske polke pri neusmiljenem zatiranju uporov ali volunsko vzgojo dečkov, ki se od mladih nog vadijo v nevarnem, nečastnem, a za Anglijo potrebnem poklicu. Zato so vsi uporniki samo sleparji, razbojniki ali podkupljenci in jih ožigosa kakor nekoč jugoafriške Bure.

Vendar nikakor ne vzame nacionalna nestrpnost Kiplingovemu delu vsega umetnostnega pomena. Njegova preprosta prepričevalnost citatelju živo pred očmi tudi najbolj neverjetne pokrajine, prigode in junake. Kipling je nedosegljiv poznavalec pisanega življenja, ki valovi v njegovih povestih, in večje uporablja svoje ogromno znanje. Nikoli ne utruja s pretirano podrobnostjo. Popolnoma mu zaupamo, ko nam popisuje slone in tigre, indijske maharadža ali preproste pogumne pomorščake, oceanske ribiče, ki v kratkih mesecih in s kruto roko spremenijo v pravega moža tudi razvajenega mladeniča, svojega slučajnega gosta. Kiplingova pogumna moškost, izraz pristnega angleške duševnosti, mu je tudi pridobila svetovno slavo in Nobelovo nagrado.

Zrtev podmornice.

Podnebje in človek

Avtor nekega sanjarskega romana je pisal knalu po svetovni vojni o »jezeru Društva narodov«, ki bi usmeril zalivski tok vzdolž Islandije. Topla oceanska struja bi lahko segrela Evropo in za vselej odpravila zimo. Vrtince bi cvečele v januarju, davnica in španska bi izumrli. To so pravljice. A geografika in kemija ugotavljata, da ima človek tudi neposreden vpliv na podnebje in celo spremeni zemeljski značaj dežele, v kateri stane. Samo skalnato ali ilovnato neprodno podzemljišče varuje rastlinstvo in živalstvo potrebno vlago. Apnenec popije vodo. Samo gozdovi za-

držijo in po vsakoletnem listopadu zagotovijo plast rodovitne prsti. Človek, ki izseka gozdove, moti naravni krožni tok in spremeni svet v brezploden kras. Jugoslavija, Francija in druge dežele občutijo do sedaj posledice gozdne škode, ki so jo zakrivila apnenca in plavaji, počenši od kamene dobe. Umno pogozdovanje izboljša razmere. Nazadovanje cen volne kot posledica avstralskega uvoza in tudi nedostatek pastirjev sta rešili evropske gozdove tudi najnevarnejšega sovražnika, ovce in koze. Sedanja Francija šteje samo do 9 milj. ovc, dočim je znašalo njih število sto let poprej 50 milj.

»Nisem mislil, da je moj krmar tako pogumen. Zelo pa me veseli, da je to storil — jaz na njegovem mestu bi storil isto!«

Najbolj neprijetno pri vseh stvari pa je bilo to, da bo parnik prej priplul do Gibraltarja kot mi v Madeiro. V Gibraltarju utegne krmar opozoriti Angleže in ker smo mi krmarju povedali, da gremo proti Madeiri, bodo Angleži po kablu alarmirali vso Madeiro.

Nič drugega nam ni preostalo, kot kljubovati viharju in poskušati voziti dalje. Preračunal sem, da bi mi vendarle utegnili prej dospeti do Funchala kot pa norveški parnik do Gibraltarja.

Torej naprej! Privezali smo se na krov in vozili z vso brzino proti viharju.

Naslednjega dne se je vreme nekoliko zboljšalo. A valovi so bili še vedno visoki in so preplavljali naš krov. Ponoči sem nekoliko spal, zdaj pa sem bil ravno v oddelku za stroje, kjer se je sušila moja obleka in sem se preoblačil.

Ta hip sem zaslišal prestrašen krik, ki je prevpil celo ropot strojev: »Na pomoč! Eden od mož je padel v morje!«

Klic je šel od moža do moža in končno do mene. Zaklical sem strojniku:

»Z vso silo nazaj!«

Planil sem nag iz stojnega oddelka in hitel na most. Sreč mi je zastalo.

Stražni častnik mi je javil, da je moj zvesti sluga Hiller, ki mi je še takrat ob nezgodi »Podmornice 3« stal ob strani, padel v morje. Pred nekaj dnevi sem Hillerja povišal v podčastnika. Hiller je bil dober mornar in čeprav je bil moj sluga, se ni nikoli pobrigal, da bi se učil plavanja. Če sem mu rekel: »Hiller, uči se vendar plavati!« je bil tako v zadregi, kot mlado dekle, ki jo zasnuješ.

Podmornica je začela voziti nazaj. Ukazal sem ustaviti in prav tedaj smo zagledali v penecem se morju rjavo, z oljem prepojeno Hillerjevo suknjo. Rietsch, žejni Prus, je že pobitel na rob podmornice. Bil je neustrašen in pogumen mož. Za njim

Umetno namakanje, druga oblika človeškega vpliva na klimatske razmere, je tudi važen činitelj. Angleške zavezne naprave ob Nilu obujajo spomine na usodo nekdanje Mezopotamije. Mogočna sumerska (4000 pred Kr.) in kaldejska civilizacija

Torpedo drvi.

se je rodila in rasla zaradi regulacije Tigra in Evfrata, ki je spreminila sicer celinsko deželo z vročim poletjem in mrzlo zimo v cvetoč vrt. Samo namakanje je omogočilo izdatno gojitev datljeve palme, pomaranč, grozdja, smokve, breskve in češnje. Herodot pripoveduje o 200- do 300-kratni letimi pri pšenici. A medtem, ko je obdeloval babilonski Abel svoj rajski vrt, je hotel zlobi Kajin razdreti njegove naprave, da bi pridobil več travnikov za namakanje. Padec perzijske, macedonske in naposled arabske oblasti je zapeljal usodo dežele. Cingis Khan, Tamerlan in naposled Turki so uničili tisočletno delo. Mezopotamija se je spremenila v sedanjo puščavo... Tako vpliva človek na podnebje ter ustvarja zdaj rodovitno polje iz puščave, zdaj nasprotno puščavo iz vrta.

Divjak operiral slepič

V neki vasi v Južni Afriki je zbolela žena siromašnega črnca. Občutila je tako neznanske bolečine, da se njen mož ni upal dolgo pomišljati in je poklical zdravnika. Ta je ugotovil, da se je ženi vnel slepič in da je operacija nujna, če hoče ostati pri življenju. Mož je začel izpraševati zdravnika, koliko bi veljala operacija in ga pozorno poslušal, ko mu je razlagal način operacije. Nato se je zdravnik poslovil in dejal, da bo prišel takoj po kosilu, da opravi ta nevarni posel.

Ne dolgo potem so domačini v tej vasi začeli nenavadno vpitje ženske. Ko so pridrveli v koč, odkoder so elišali strahotni ženski glas, so se nemalo začudili, ko so videli poleg postelje, v kateri se je v bolečinah zvijala ženska, moža s krvavim žepnim nožem v roki. Hitro so poklicali zdravnika, misleč, da bi mogel edino še on pomagati nesrečni ženi. Toda zdravnik ni imel nikakega opravka več. Vnel slepič je črnci po vseh, predpisih medicinske znanosti že sam operiral in tudi rano lepo zažil s konjsko žimo tako spretno, da se mu je čutil celo zdravnik.

Ze teden dni po operaciji je žena začela delati. Bila je popolnoma zdrava. Črnci pa je denar, ki bi ga moral izdati zdravniku, porabil sam.

sta prihitela še dva mornarja. Rietsch je imel dolgo kljuko v rokah, s katero je segal za suknjo. Ze je zagrabil, a v tem hipu je pridrvel proti reševalcem velikanski val. Na gladki podlagi se pač ne bodo mogli držati, prav gotovo jih bo val odplaval. Vpili in rjovelii smo z mostu, naj se umaknejo. Val se jim je že dvigal nad glave, a v tem trenutku je Rietsch opazil grozečo nevarnost. Zavpil je ostalima dvema in vsi so se vrgli po krovu in se krepko prišli. Val jih je pokril, a ko je odtekel, smo jih spet zagledali in — glej čudo — tudi Hillerja so imeli na krovu! Še vedno je bil prepašan z vrvo okrog pasu in na poveljskem stolpu je še vedno bingljali drugi konec vrvi. Hiller se je popolnoma pravilno zavaroval z vrvo, a val, ki ga je vrgel s stolpa, je pridrvel s tako silo, da mu je strgal za prst debelo vrv.

Dolgo časa smo ga spravljali k zavesti. Mnogo vode smo izpili iz dobrega, debelega Prusa. Ležal je neigibno, obraz mu je bil modro nabrekli, iz ustnic so mu tiščale pene.

Bil je silno mrzel decembrski dan, toda morali smo mu kljub temu potegniti mokro obleko s telesa. Pustiti smo ga morali tudi zunaj, kajti v gostem, z oljem napojenem zraku znotraj podmornice bi bili vsi poskusi, spraviti ga spet k zavesti, brezuspešni. Usta smo mu morali odpreti z leseno deščico in šele potem smo mu mogli dovajati zrak v pljuča. Končno se mu je izvil iz prsi lahen grgrajoči glas. Trije možje so se trudili z njim in še trije, ki so jih čez čas nadomestili. Več kot eno uro se ni zavedel.

Kakor da bi ga hotel priklicati v življenje, sem se sklonil nadenj in mu, kolikor sem mogel glasno, zavpil njegovo ime v uho. Kake desetkrat sem zakričal:

»Hiller — — — Hiller — — —!«

Končno je odprl najprej eno, potem drugo mornarsko oko. Pogledal me je silno začuden in čez nekaj časa rekel:

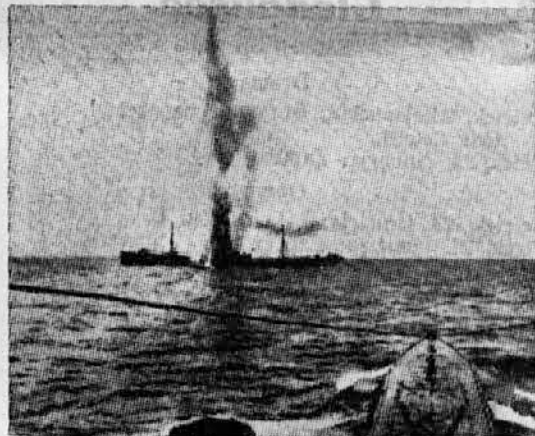
»Na, hudiča, jaz sem pa mislil, da sem utonil!«

Zračni gusar

Londonška davčna uprava je zasačila in kaznovala v preteklem letu dosti navadnih radio-»komarjev«, ki so si hoteli prištediti prijavne izdatke. A 19-letni mladenič Willfred Barker je zagrešil najtežji zločin s tem, da je zgradil lastno oddajno postajo in vsak večer prirejal zasebne gramofonske koncerte. Vsi londonski radio-poslušalci so dnevno prejemali skrivnostno naznanilo: »Halo! Tu je radio Norwich št. 1. Danes predvajamo...« Policija je naposled ugotovila z radio-goniometričnimi pripomočki točno lego skrivališča »zračnega gusarja« in presenetila lastnika pri delu v vlogi napovedovalca. Barker je povedal, da ni bil zadovoljen z oddajnim sporedom državnih postaj, ki se premalo ozirajo na zahteve širokega občinstva. Sklenil je pokazati, kaj bi zanimalo poslušalce, prištedil 750 Din iz svojih »žepnih sredstev« in z njimi nakupil na starini vse potrebno. Vsak teden je nakupil po več novih gramofonskih plošč, da bi dokazal »neumnost« štedljivosti britskega Broadcastinga, ki vedno zopet predvaja eno in isto glasbo. Postaja Norwich št. 1 se je nahajala v jedilnici, a starši niso slutili o uspehih sina. Postaja je policija seveda zaplenila. Barkerjev oče bo moral plačati za nedoletnega sina veliko denarno globo.

Otroška modrost

Guy Chapellain prinaša v novi knjigi o duši otroka iz resničnega življenja zajeta vprašanja. Petletni Pierre gleda skozi okno: »Mamica, ali greva danes na sprehod?« — »Ne, ne bova šla.« — »Zakaj?« — »Ker je danes veter.« — »Odkod pa veš, da je veter?« — »Saj vidiš, kako se majajo drevesa.« Pierre molči in ugiha. Prihodnji dan gre

Torpedo je zadel.

z mamico na sprehod. Korakata preko trga. Zopet pihava veter. »Mamica, saj ni tu nobenega drevesa?« — »Seveda, saj vidiš.« — »Odkod pa potem pihava veter?«

Druga zgodba se vrši v spalnici ob mesečini. »Mama, kaj so zvezde? To so lučke, ali ni res?« — »Ne, dragec. To so verne duše. Svetijo po smrti v nebesih.« Prihodnji noč je nebo v gostih oblakih. — »Poglej, mamica. Vsi mrtvi so menda vstali. Saj ni ostalo v nebesih nobene zvezdice.«

U 38

21

Pustolovščine nemške podmornice v svetovni vojni

Počasi pa se je naveličal gramofona in je česčeje prihajal k nam. Podnevi je sicer še igral, čikal svoj žvečilni tobak in pil whisky, zvečer pa je vedno prihajal k meni v poveljniški prostor ter me vabil, naj spijem z njim kak kozareček. Pijačo je vedno prinesel že s seboj. Njegove kretnje so bile počasne in premišljene in kozarec v njegovih rokah sem opazil šele, ko jih je odprl.

Nekaj dni smo brezskrbno pluli proti jugu in krmar je vestno pazil na naše znake. Nekega dne pa se je pooblačilo in vstal je silovit vihar. Tedaj smo se šele domislili, da nismo več v mirnem in sončnem Sredozemlju, temveč v viharjem Atlantskem morju in da se moramo pripraviti na vse.

Ladjo in podmornico je krepko metalo in vedno bolj sem se bal, če bodo naše železne vrvi zdržale. Na večer pa se je vihar nekoliko polegel.

Toda to je trajalo le malo časa. Knalu je pritisnil še hušji vihar in proti ponoči mi je javil častnik, da so se vlačilne vrvi potrgale, norveškega parnika pa ni več videti.

Hitel sem na stolp. Dež in toča sta bila po meni, tema je bila pa kot v kozjem rogu — niti svoje roke nisem videl pred seboj. Krov je bil pokrit z vodo, prednji del pa je visel globoko v vodo; vihar je dvigal mogočne valove, ki so nam pljuskali okrog ušes.

»Salvang«, tako se je imenoval norveški parnik, nas je torej pustil na cedilu. Krmar je pod varstvom viharne noči pobegnil z ladjo in edino, kar nam je ostalo, je bila petsto metrov dolga železna vrv, ki je zdaj podmornico spredaj vlekla v morje.

Nisem vedel, kaj bi storil. »Salvanga« med temi velikanskimi valovi ni bilo mogoče več najti. Razburjen sem hitel nazaj v podmornico in kapitanu Gotthasu sporočil krmarjevo lopovščino. On pa se je smejal in rekel:

Smejali smo se, kot se že dolgo nismo. Samo Rietsch, Hillerjev rešitelj, se ni smejal, temveč me je očitaje gledal in končno rekel:

»Velika nesreča je za Prusa, če nima nič gorkega v želodcu!«

Priredili smo slavnosten obed za vse moštvo. Najlepša točka tega obeda pa je bila, ko je spre-govoril molčeči Gotthas in začel pripovedovati, da je iz centrale opazoval ves potek reševanja po kadalni cevi in da še nikoli ni videl kaj tako sijajnega v svojem mornariškem življenju. Vsak mornar je vesel, če vidi, da je kdo iztrgal morju del njegovih živcev.

Osvojili smo si glavno mesto Madeire.

Kapitan Gotthas se je končno popolnoma otajal. Zdaj je čisto prihajal k meni in poveljniški stolp ter pripovedoval o sebi in svojem življenju.

»Če pridem zdaj iz tega vašega zaboja,« je rekel, »bom mornarstvo obesil na klin. Doma sem v gorah, Voljska mi je prinesla prav lep dobiček. V teh zadnjih letih sem vsako leto zaslužil po tristo tisoč. S tem bom zdaj lahko svojo hišo rešil dolgov in bom živel v miru.«

Približevali smo se Funchalu. Blizu obrežja smo srečali neko špansko jadralnico. Gotthas me je prosil, naj splavamo na površje in ustavimo jadralnico.

»Kako,« sem dejal, »ali hočete prestopiti?«

»Ne,« je dejal, saj to je španska jadralnica. Dolga pot je do Norveške, bom rajši še nekoliko počakal, morebiti se najde kaka ugodnejša prilika.

V nedeljo ob štirih zjutraj smo bili pred pristaniščem v Funchalu.

Pred nami je plaval velik parnik in je očitno čakal na to, da ga bodo privezali. Ostali smo v primerni razdalji. Mislim sem si:

To privezovanje bomo kar takoj izkoristili. Ko se je zdanilo, smo splavali kvišku. Počasi je priplul čoln za privezovanje in vodil parnik skozi ožino med minsko zaporo. Mi smo točno sledili parniku.